

هدية
HÄDIYAH

Propisi i adabi putovanja

آداب السفر وأحكامه

Bosanski

بوسني

Organizacija islamskog sadržaja
na svjetskim jezicima

Hvaljen neka je Allah, Gospodar svjetova. Neka su salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, na njegovu porodicu i ashabe.

Pred vama je skraćena poslanica o propisima i adabima putovanja. Ovdje je pojašnjeno relativno sve što je potrebno putniku.

Molimo Allaha da se ovom poslanicom želi Njegovo plemenito lice, te da svi muslimani od nje imaju koristi.

Organizacija islamskog sadržaja na svjetskim jezicima

Propisi i adabi putovanja

1. Adabi putovanja

Onaj ko želi da otputuje kako bi obavio hadž ili neki drugi ibadet, potrebno je da povede računa o određenim stvarima:

Prije svega, klanjat će istiharu kako bi od Allaha zatražio najbolje vrijeme za to, način prijevoza i odgovarajuće društvo s kojim će poći. Osim toga, posavjetovat će se sa čestitim i onim ljudima koje iskustvo krasi.

A što se tiče samog hadža ili umre, za to nije potrebna istihara jer su ta djela dobra sama za sebe. Istiharu će klanjati tako što će klanjati dva rekata, a potom će proučiti dovu koja se prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Oni koji idu na hadž ili umru, dužni su tim djelom da žele Allahovo lice, te da Mu se umile.

hvalisanja, pretvaranja, pukog sticanja statusa i nadimka "hadžija" i tako dalje. Uz takve namjere djelo neće biti primljeno kod Allaha.

On nam je poručio u Svojoj Knjizi:

(قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا)

Reci: "Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog – jedan Bog. Pa ko se nada susretu s Gospodarom svojim, neka čini dobra djela i neka u ibadetu Gospodaru svome nikoga ne pridružuje".

U hadisi-kudsiju stoji:

Ja sam Sebi dovoljan i ne treba Mi drug. Ko učini neko djelo u Moje ime i ime nekoga drugog, Ja Ću ga prepustiti tome drugom.

Budući hadžija i mutemir, osim toga, moraju da nauče propise umre i hadža, te da se upoznaju sa propisima putovanja prije nego na njega krenu,

kako ne bi zanemarili nešto što je obavezno ili kako ne bi učinili nešto zabranjeno. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je kazao :

“Kome Allah želi dobro, poduči ga ispravnom razumijevanju vjere.”

Povrh toga, za hadž i umru mora se koristiti halal imetak ;

Allah je dobar i prima samo ono što je dobro, a haram imetak je, s druge strane, razlog da čovjeku dova ne bude primljena.

Hadžija i mutemir trebaju, također, da se pokaju od svih grijeha,

Ako se grijeh tiče drugih ljudi, neka od njih zatraže halala i neka im vrate njihova prava, svejedno radilo se o imetku, časti ili bilo čemu drugome.

Poželjno je onome ko ide na putovanje da ostavi iza sebe oporuku.

Šta potražuje od drugih i šta je drugima dužan. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

“Dužnost je svakog muslimana koji ima nešto za oporuku da ne prenoći ni dvije noći, a da njegova oporuka ne bude kod njega napisana.”

Pored toga, neka uzme i svjedoke za oporuku, neka već prije putovanja, ako može, izmiri dugovanja i neka vrati vlasnicima ono što su mu povjerili na čuvanje, izuzev ako su saglasni da to i dalje ostane kod njega.

Lijepo je da putnik izabere dobro društvo, pogotovo ako će to biti oni koji se bave šerijatskim znanjem.

To će mu uveliko biti od pomoći i zaštititi ga od prijestupa na putovanju, hadžu i umri. Naš Poslanik je kazao :

«Čovjek je vjere svoga prijatelja; zato pazite sa kim se družite!»

Također, rekao je i :

«Družiti se samo sa vjernikom i neka tvoju hranu jede samo onaj ko je bogobožazan.»

Poželjno je da putnik pozdravi svoju porodicu, rodbinu, komšije i prijatelje.

U vezi sa tim, Allahov Poslanik je rekao:

"Kada neko od vas želi na putovanje, neka kaže onome koga ostavlja iza sebe: "Estewdi'ukumullahel-lezi la tedi'u wedai'uhu (Ostavljam vas u amanet / na brigu Allahu, Čiji se amanet ne može izgubiti)."

Osim toga, kada bi neko od ashaba trebao krenuti na putovanje, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi mu rekao:

"Estewdi'ullahe dineke we emaneteke we hawatime 'amelike" (Povjeravam tvoju vjeru, tvoje amanete i završetak tvojih djela Uzvišenom Allahu)."

Kada bi putnik htio da ga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posavjetuje, Poslanik bi mu kazao:

"Zevvedeke-l-Lahu-t-takva ve gafere zenbeke ve jessere leke-l-hajre hajsu ma kunte (Allah ti uvećao tvoju odanost Njemu, oprostio ti grijeha i olakšao ti činjenje dobrih djela gdje god da se nađeš)."

Neki je čovjek prišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Htio je da ode na putovanje, pa je zamolio Poslanika rekavši: "Allahov Poslaniče, daj mi savjet!" Poslanik mu reče :

"Savjetujem ti da budeš bogobožazan, te da donosiš tekbire kada god se nađeš na uzvišenju kakvom!"

Kada se čovjek okrenuo i otišao, Poslanik uputi dovu:

"Allahu, savij mu Zemlju i olakšaj mu put!"

Putnik sa sobom ne treba nositi zvona, frule niti psa,

U hadisu kojeg prenosi Ebu Hurejre navodi se da je Allahov Poslanik rekao :

"Meleci se neće pridružiti onim ljudima koji su sa sobom ponijeli zvono ili povelu psa."

Ako neko ima više žena, putnik će nasumičnim odabirom (poput bacanja kockice) odrediti koju će sa sobom povesti.

Aiša nam veli:

"Kada je htio krenuti na put, Allahov Poslanik bi nasumičnim izborom odredio koja će supruga sa njim ići."

Putniku je, također, pohvalno da na putovanje krene u četvrtak ujutro, ako je u prilici.

Ka'b ibn Malik, radijallahu anhu, nam je prenio da je to bila Poslanikova praksa kazavši:

"Kada je posrijedi putovanje, Allahov Poslanik bi često krenuo četvrtkom."

Pohvalno mu je i da prouči dovu prilikom izlaska iz mjesta gdje stanuje, svejedno krenuo na put ili ne. Ta dova glasi :

"Bismillahi, tewekkeltu 'alallahi, we la hawle we la kuwwete illa billah, Allahumme inni e'uzu bike en edille ew udalle, ew ezille ew uzelle, ew azlime ew uzleme, ew edžhele ew judžhele 'alejje (U ime Allaha. Oslanjam se na Allaha. Nema promjene niti snage mimo Allaha. Allahu, Tebi se utječem od toga da zalutam ili da ja nekoga drugog odvedem u zabludu, da posrnem ili da neko zbog mene posrne, da učinim nekome nepravdu ili da meni ona bude učinjena, te da ne postupim neprikladno prema nekome ili da neko tako postupi prema meni)!"

Putnik treba da prouči i dovu za putovanje.

kada sjedne u auto ili kada se ukrca u avion. Potrebno je kazati:

"Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber. Subhane-l-lezi sehhare lena haza we ma kunna lehu mukrinine, we inna ila Rabbina le munkalibun. Allahumme inna nes'eluke fi seferina haza el-birre, we-t-takva we mine-l-'ameli ma terda. Allahumme hewwin 'alejna seferena haza wa-tvi' 'anna bu'dehu. Allahumme Ente-s-Sahibu fi-s-seferi we-l-halifetu fi-l-ehli. Allahumme inni e'uzu bike min wa'sai-s-seferi we keabeti-l-menzari we sui-l-munkalebi fi-l-mali ve-l-ehli (Allah je najveĆi, Allah je najveĆi, Allah je najveĆi. Neka je slavljjen Onaj Koji nam je omogućio ovo putovanje, a mi ga ne bismo bili sposobni obaviti sami. Mi se, doista, Gospodaru našem vraćamo. Allahu, molimo Te da nas prati dobro na putu našem i odanost Tebi, a od naših djela samo ona kojima si Ti zadovoljan! Allahu, olakšaj nam ovo putovanje, a razdaljinu njegovu podnošljivom! Allahu, Ti si Gospodar na putu i Čuvar u porodici, zato – zaštitu me od zamora i nesreća na putu, te tuge koja bi me mogla zadesiti zbog imovine i porodice)!"

● Ne bi trebalo da čovjek na putovanje ide sam, bez društva.

Allahov Poslanik je rekao:

☞ Da ljudi znaju ono što ja znam – šta sve samoČa krije, nikada niko ne bi sam putovao tokom noĆi.☞

“

**Kada družina želi
krenuti na put,
neka sebi odrede
vođu kako bi se;**

lakše mogli usaglasiti tokom putovanja i
kako bi željene ciljeve mogli lakše ostvariti.

Poslanik nas je uputio kazavši :

**"Kada trojica krenu
na put, neka jednoga
odrede za vođu puta."**

”

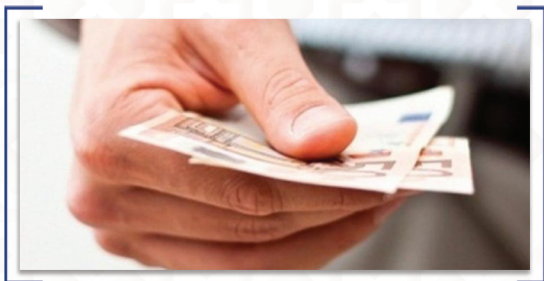

Putnik je dužan da vodi računa o onome što je Allah naredio i zabranio, te da ga lijepo ponašanje krasi.

Neka pomogne drugima, neka ih poduči i neka bude velikodušan. Koristiti imetak za sebe i druge, to je jako poželjno.

Neka pri sebi ima i dodatnog imetka za bilo kakvu.

eventualnu nezgodu koja može iskrsnuti prilikom putovanja.

Neka ga krasi vedro lice i raspoložen duh.

te neka se potrudi da učini radosnim i druge. Neka mu je prijatno sa drugima, a neka je i drugima prijatno sa njim.

**Ukoliko mu neko
iz putne družine
uradi nešto nažao,**

neka se strpi i neka mu
uzvrati bolje. Tako će
steći poštovanje kod
svih.

**Kada se zaustave na
nekom mjestu, neka se
putnici pribiju jedni uz
druge.**

Ashabi su jednom prilikom odsjeli na nekom mjestu, pa su se
razdvojili po klancima i dolinama.

Primijetivši to, Allahov Poslanik im je rekao:

**To što ste se razdvojili po klancima
i dolinama, to je od šejtana.**

Nakon toga, više nikada nisu odsjeli u nekom mjestu, a da se
nisu zbili jedni uz druge.

Kada se nađe na nekom mjestu, svejedno na putovanju ili ne, čovjeku je poželjno da prouči ono što je vjerodostojno preneseno od Allahovog Poslanika:

«E'uzu bi kelimatillahit-tammati min šerri ma haleka (Pomoću Allahovih savršenih riječi utječem se od zla svega što je stvorio)»

Ništa mu neće naškoditi, ukoliko to izgovori, dokle god se nalazio na tome mjestu.

Kada se uspne na uzvišicu, neka donosi tekbire, a subhanallah neka izgovara kada se spusti u dolinu. Džabir, radijallahu anhu, je kazao:

«Kada bismo se popeli na kakav brežuljak (uzvišicu), učili bismo tekbir 'Allahu ekber', a kada bismo sišli u dolinu, učili bismo tesbih 'Subhanallah!»

Neka se ne podiže glas prilikom spominjanja Allaha. Allahov Poslanik je rekao.

"O ljudi, budite milostivi prema sebi. Zaista vi ne dozivate gluhog niti odsutnog. Zaista je On sa vama. On čuje i blizu je."

Na putovanje je poželjno krenuti navečer, a pogotovo na samom početku noći. Naš Poslanik je kazao:

"Putujte noću, jer se Zemlja savija noću."

Neka mnogo uči dove tokom putovanja;

U tom kontekstu, Allahov Poslanik nam je skrenuo pažnju rekavši:

**"Bez imalo
sumnje, tri dove
Će biti sigurno
ispunjene: dova
ošteĆenog, dova
putnika i dova
roditelja protiv
svoga djeteta."**

2. Čistoća na putovanju

Putnik je obavezan da

vodi računa o čistoći. Neka uzima abdest kako bi uklonio mali hades (pravna nečistoća), a neka se i okupa radi uklanjanja velikog hadesa.

Ako nema vode

ili je ne može koristiti jer mu treba radi jela i pića, onda neka uzme tejemmum.

udariti zemlju sa dvjema šakama, a potom se potradi po licu i rukama.

Način uzimanja tejemmuma :

Čistoća koja se ostvari putem tejemmuma je vremenski ograničena

Kada bude u prilici da koristi vodu, tejemmum mu više nije ispravan. U skladu s tim, ako je uzeo tejemmum zbog dženabeta, kada dođe do vode

dužan je okupati se;

a ako ga je uzeo zbog fiziološke potrebe, onda je dužan uzeti abdest kada bude mogao koristiti vodu. **Allahov Poslanik je rekao:**

«Musliman može koristiti čistu zemlju ako ne bi imao vode pa čak i deset godina. No, kada dođe do vode, neka se poboji Allaha i neka mu ona dodirne kožu»

Potiranje po mestvama je propisano u Kur'anu

sunnetu i po jednoglasnom stavu islamskih učenjaka.

Da bi čovjek mogao potirati po mestvama ili nečemu sličnom tome, moraju se ispuniti određeni uvjeti :

da su mestve
ili čarape
dozvoljene i
čiste;

da ih je
obukao na
čistoću;

da mu prekrivaju
onaj dio kojeg je
čovjek dužan
oprati prilikom
uzimanja
abdesta;

da se potiranje vrši kada se otklanja mali hades, a kada je posrijedi veliki hades, tada se čovjek mora okupati i ne koristi mu potiranje;

da se potiranje vrši u vremenski određenom intervalu on ima pravo potirati jedan dan i noć (24 sata), a putnik na to ima pravo tri dana i noći (72 sata).

Ovaj vremenski interval počinje, po ispravnom stavu učenjaka, od momenta kada se prvi put potare po mestvama nakon što je čovjek izgubio abdest.

Potiranje po mestvama postaje nevažeće u tri slučaja:

■ kada se pojavi razlog koji čovjeka obavezuje da se okupa,

■ kada ih čovjek skine,

■ kada istekne vremenski interval o kojem je govoreno.

* * *

■ Kraćenje namaza na putovanju je **vrednije** od njegovog upotpunjavanja

Međutim, ukoliko bi putnik upotpunio namaz, on bi mu bio ispravan.

■ Putnik može početi kratiti namaze od onoga trenutka kada ostavi iza sebe sve nastambe njegovog grada ili sela

Ovo je stav većine islamskih učenjaka.

Kada čovjek krene na put nakon što nastupi vrijeme određenog namaza, dozvoljeno mu je da krati namaz,

budući da je krenuo na put prije isteka tog namaskog vremena.

Spajanje

**između podne
i ikindije
namaza**

**te između
akšama i jacije**

to je putniku sunnet kada ima potrebe za tim. Kada, naprimjer, čovjek putuje u datom momentu, neka izabere ono što mu više odgovara – neka spoji namaze u prvom ili drugom namaskom vremenu.

Ukoliko putnik nema potrebu spajati namaze, **onda ih neće spajati,**

kao naprimjer ako se nalazi na nekome mjestu, te ga neće napustiti sve dok ne nastupi vrijeme idućeg namaza. Njemu je, dakle, preče da ne spaja namaze budući da nema potrebe za tim. **Allahov Poslanik, uslijed toga, nije spajao** namaze kada se nalazio na Mini prilikom oprosnog hadža.

Što se tiče dobrovoljnih namaza

njih putnik može obavljati kao i onaj ko se nalazi u svome mjestu boravka. Može, dakle, klanjati duha-namaz, noćni namaz, vitr i sve druge nafile izuzev pritvrđenih sunneta podne, akšama i jacije. Sunnet mu je da te nafile ne klanja.

Dozvoljeno mu je da obavlja dobrovoljne namaze u prevoznom sredstvu u pokretu :

svejedno bio to avion, auto, brod i tako dalje. A kada su posrijedi obavezni namazi, njih mora regularno klanjati osim ako ima opravdanje.

Kada putnik klanja iza
onoga ko je u svome
mjestu boravka
**namaz mu je
ispravan**

s tim što ga mora upotpuniti, svejedno da li stigao na cijeli namaz, na samo jedan rekat ili manje od toga. Čak ako bi se priključio namazu na zadnjem sjedenju prije predaje selama, obaveza mu je da namaz upotpuni. Ovo je ispravan stav u razilaženju učenjaka po ovom pitanju.

Adabi povratka sa hadža, umre i putovanja

Kada se obavi sve što je potrebno, čovjek ne treba da se na putu zadržava bespotrebno.

Allahov Poslanik je rekao:

"Putovanje je dio patnje: uskraćuje vam hranu, piće i san, pa kada neko od vas postigne cilj svog putovanja, neka požuri svojoj porodici."

Kada čovjek krene da se vrati u svoje mjesto, propisano mu je da prouči putnu dovu kada uđe u prijevozno sredstvo,

s tim što će na kraju dodati: "Ajibune taibune 'abidune li rabbina hamidun (Vraćamo se i kajemo, Allahu ibadet činimo i svoga Gospodara hvalimo)."

Tokom vraćanja sa puta, poželjno je da čovjek izgovara ono što je potvrđeno od Allahovog Poslanika. Kada bi se vraćao iz bitke, sa hadža ili umre, i kada bi došao na uzvišicu Poslanik bi donio tekbir tri puta, a potom bi kazao:

"La ilahe illallahu wahdehu la šerike lehu, lehul mulku we lehul hamdu we huwe 'ala kulli šej'in kadir, ajibune, taibune, abidune, sadžidune, li rabbina hamidune, sadekallahu wa'dehu, we nesare 'abdehu, we hezemel ahzabe wahdehu (Nema istinskog boga sem Allaha. On nema sudruga, Njemu pripada sva vlast, Njemu pripada sva hvala i On je svemoćan. Vraćamo se i kajemo, Allahu ibadet i sedždu činimo. Našeg Gospodara hvalimo. Allah je obistinio svoje obećanje, pomogao Svoje robove i sam pokorio saveznike)."

Kada ugleda svoje mjesto boravka, pohvalno je da čovjek izgovara :

"Ajibune taibune 'abidune li rabbina hamidun (Vraćamo se i kajemo, Allahu ibadet činimo i svoga Gospodara hvalimo)",

sve dok ne uđe u njega. Tako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postupao.

Neka ne dolazi svojim ukućanima preko noći bez opravdanja ukoliko se dugo negdje zadržao, osim ako ih je o tome obavijestio .

Allahov Poslanik je to zabranio, a tome nam svjedoči hadis kojeg je prenio Džabir ibn Abdullah u kojem se navodi:

"Allahov Poslanik je zabranio da čovjek dolazi kući svojoj porodici tokom noći."

U drugom rivajetu se pojašnjava mudrost toga:

"Kako bi se počesljala žena kojoj je kosa neuredna i kako bi se pripremila ona čiji je muž bio odsutan."

U još jednom rivajetu se navodi:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio da čovjek dolazi kući svojoj porodici tokom noći kako ih ne bi preplašio ili kako ne bi sumnjičavo nastupao."

Kada čovjek dođe s putovanja, pohvalno mu je da obavi dva rekata namaza u obližnjoj džamiji
Dokaz tome je praksa Allahovog Poslanika.

Poželjno je, kada se putnik vrati, da se lijepo ponese prema svojoj i komšijskoj djeci.

Od Ibn Abbasa, radijallahu anhumu, se prenosi da je rekao: "Kada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio iz Mekke, dočekala su ga djeca iz porodice Benu Abdulmuttalib, pa je jednog dječaka uzeo i ponio ispred sebe, a drugog je stavio iza sebe." Abdullah ibn Džafer je rekao:

"Kada bi došao s putovanja, Allahov Poslanik bi nam došao. Prišao bi meni, Hasanu i Husejnu; jednog bi stavio ispred sebe, a drugog iza, pa bismo svi ušli u Medinu."

Lijepo je davati drugima poklone. Time se unosi radost u srca i otklanjaju trzavice.

S druge strane, poželjno je i da se oni prihvate, da se na njih uzvrati, a pokuđeno je da se odbiju bez šerijatski opravdanog razloga. Allahov Poslanik, u tom kontekstu, je kazao:

"Darujte se poklonima, zavoljet ćete se!"

Darivanje poklona je uzrok međumuslimanske ljubavi i pažnje.

Kada se neko vrati s putovanja, poželjno je da se zagrli sa onima koje sretno.

Ashabi su tako postupali, a u vezi sa tim Enes, radijallahu anhu, nam prenosi:

"Kaba bi se sreli, ashabi bi se rukovali, a kada bi došli s putovanja, onda bi se zagrlili."

Sadržaj

Propisi i adabi putovanja	3
1. Adabi putovanja	4
2. Čistoća na putovanju	18
3. Propisi kraćenja namaza na putovanju	22
4. Adabi povratka sa hadža, umre i putovanja	26

هدية
HÄDIYAH

The Encyclopedia of Ar-Rahman's Guests

Selected material for Pilgrims and Um-rah teaching it
in languages of the world.

